

Universitats de primera

IRENE BOADA, periodista i filòloga

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 11 de octubre del 2010

El millor que m'ha passat a la vida ha estat estudiar en una universitat britànico-irlandesa. Els bons records ja em vénen dels dies d'arribada en sentir-me veritablement benvinguda. Les universitats anglosaxones s'ocupen de donar la benvinguda als estudiants estrangers i ajudar-los a fer amistats entre els nadius, això els ajudarà en la motivació per l'estudi. Aquest és un dels aspectes que podríem aprendre, ja que aquí els estudiants estrangers sovint es queixen que és difícil fer amics entre els catalans. He de confessar que fins llavors havia estat una estudiant mitjana, però en aquell ambient de foment per l'estudi i la reflexió, amb grups petits, bona disposició dels professors, biblioteques gegantines, em vaig tornar molt estudiosa i la vida em va canviar.

No és casualitat que els premis Nobel de química i física d'enguany estiguin associats a les millors universitats del món: l'ETH de Zuric, la Universitat de Tòquio, la Universitat de Manchester; aquesta última té el privilegi de tenir 25 premis Nobel entre estudiants i professorat. Qualsevol que hagi estudiat en universitats anglosaxones s'adona que les nostres universitats necessiten passar per grans reformes, per adquirir nivells de qualitat en recerca i ensenyament internacionals. Una de les proves de les nostres carències és que, un any més, continuem sense tenir cap universitat entre les 100 millors del món, segons els rànquings internacionals, Shanghai Jaio Tong i el Times Higher Education Supplement. Majoritàriament són nord-americanes i britàniques, però també en trobem de llatinoamericanes, les asiàtiques estan escalant posicions ràpidament i de xineses ja n'hi ha tres entre les top 100; i és

que països com el Japó, Corea del Sud, Taiwan i la Xina han entès la importància de l'educació per a la seva economia. Aquests rànquings mesuren la qualitat de la recerca i de l'ensenyament, la possibilitat de trobar feina per als seus graduats i la seva capacitat per atreure estudiants internacionals. En el cas de les britàniques, són universitats amb molta autonomia i amb una visió pròpia i passen per diverses formes d'avaluació sistemàticament, tant per la qualitat del seu ensenyament com de la seva investigació. Un dels èxits del sistema britànic és degut al RAE, amb tants bons resultats que s'està copiant actualment a Austràlia i a Hong Kong. Es tracta d'una avaluació de recerca que, cada 5 anys, duen a terme les organitzacions governamentals que, atorguen finançament universitari en funció de la qualitat i quantitat de la investigació que desenvolupen. Això fa que sempre s'intenti contractar la persona amb més talent i s'eviti l'endogàmia que tan mal ha fet a la universitat pública espanyola.

Iniciatives per potenciar la universitat, com la marca Universitats de Catalunya, són positives, però si no van acompanyades d'un veritable esforç col·lectiu de canvi cultural, tindran poc èxit. La capacitat competitiva de l'empresa espanyola ha caigut, enguany, del lloc 33 al 42, segons dades recents del Fòrum Econòmic Mundial. Si no es produeix una millora de la formació i la recerca ens quedarem enrere. D'entrada, els rectors universitaris haurien de ser figures amb poder real per fer reformes. Potser caldria revisar la manera com els rectors són seleccionats. Per exemple, fa dos anys, quan es va elegir el rector de la UB, va votar un 11% del professorat i un 6% dels estudiants. Aquesta remarcable falta de participació indica que alguna cosa no funciona. Necessitem rectors que dirigeixin les universitats amb l'eficàcia de les empreses privades, però tenint en compte el servei públic que han

d'oferir, amb un veritable afany d'excel·lència i de competitivitat. Les universitats han de ser autònomes per tal de tenir estratègies i potenciar els seus punts forts. El personal ha de poder ser traslladat si és necessari. Tenim catedràtics que publiquen poc o gens i molts cervells que continuen fugint.

L'Espai Europeu de Bolonya representa una oportunitat de canvi, ja que no és res més que una adaptació al sistema universitari internacional i ajudarà les universitats a competir en el món global. Facilitarà la mobilitat d'estudiants i investigadors, ja que els cursos de les diferents universitats seran compatibles, més flexibles i es podran adaptar millor als canvis laborals que implicarà la globalització. Ara caldria la creació d'un rànquing de les universitats espanyoles i que fessin visibles dades com la satisfacció dels seus estudiants, la qualitat de recerca, l'ocupació al finalitzar, la ràtio d'estudiants, les xifres d'abandonaments, el nombre d'estudiants estrangers. La nova cultura hauria de passar per no estudiar a la universitat més a prop de casa, sinó en la que ofereix programes més competitius i garanteix una sortida laboral de futur. Ara que entrem en campanya, els partits polítics podrien incloure l'objectiu de tenir una universitat catalana entre les 100 millors. Si les nostres escoles de negocis figuren entre les millors del món, ¿per què no ho poden fer les universitats públiques? I ¿per què els catalans hem de renunciar a tenir premis Nobel de química i física?